

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldnu.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen političen list.

Po pošti stane mesečno
8 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmiderejeva u-
lica št. 5.
Telefon 31 VI.

Letnik 2.

Maribor, sreda 26. februarja 1919.

Štev. 47.

Nemški železničarji v službi tihotapcev.

(Glej tozadevno poročilo).

Potom odredbe deželne vlade — novi davki?

(Datje).

Pravica po dogovoru vseh treh strank sestavljene vlade sploh ne sega dalj nego da opravlja najnujnejše vladne posle v prehodnji dobi brez poseganja v zasebnopravne pravice — razven za slučaj največje sile — in brez bistvenih sprememb dosedanjega državnega ustroja. Pred vsem si ima deželna vlada vsaj eno vodilno načelo držati vedno pred očmi: Da je bilo po dokaj zastareli stari avstrijski ustavi popolnoma izključeno vpeljati nove davke potom naredbe. Za to je bilo treba zakona, ki je imel kot predpogoj veljaven sklep deželnega ali državnega zbora. Ne oziraje se na to naša deželna vlada sploh nima več resorta za finance, ta resort se je pridržal centralni vladi v Beogradu.

Pri tem položaju se pa le s nemalim začudenjem vprašamo: Odkod pa zajemlje deželna vlada sploh pravico vpeljati za nas na Spodnjem Štajerskem potom naredbe nove davke? Odgovor pričakujemo s napeto radovednostjo. Zagovarjali bi i to naredbo deželne vlade in se ji vpokorili brez ugovora, ako bi bil ta davek od prirastka na vrednosti nepremičnin le količkaj pravičen in v gospodarskih razmerah utemeljen. Temu pa ni tako, ker sloni ta davek na popolnoma neresnični, ja lažnjivi premisi, da je vrednost našega kronskega denarja ostala tista kakor pred vojsko.

In vendar-le ve vsak otrok, da je naša krona pred vojsko imela vrednost na 1'05 švicarskega franka, sedaj ima pa jedva vrednost 24 švicarskih centimov. Ako se je tedaj zemljišče kupilo leta 1913 za 20.000 K in se sedaj proda za 80.000 K, potem še vedno ni pri-

rastka na vrednosti, v višji kupnini se zrcali le manjša vrednost našega sedanjega denarja proti prejšni v miru. Še le kupnina, ki bi presezala znesek 87.500 K, bi predstavljala zares prirastek na vrednosti in še le ta presežek bi zamogel tvoriti pravično podlago davku. Upirali se ne bi temu davku, ako bi bila zares zemljišča in hiše danes več vredna ko v miru. Pa sedanje kupnine ne odgovarjajo resnični vrednosti, hiše se med vojsko skoraj nič niso popravljale in so v dosti slabšem stavbenem stanju nego pred vojsko, popravila so najmanj štirikrat dražja, naša zemljišča so se med vojsko slabše obdelovala in tudi danes vsled pomanjkanja živine, gnojil in delavskih moči nikakor nimajo one resnične vrednosti ko pred vojsko. Ako kmečka zemljišča danes več nesejo, bi prišlo to morebiti v poštev pri odmeri dohodnine, zvišanju zemljiškega davka itd., za prirastek vrednosti to ni odločilno.

(Konec prih.)

Red in disciplina.

Temelj naši ujedinjeni kraljevini smo položili. Rešiti pa je še celo vrsto velikih in težkih in usodnih vprašanj. Le premnogi se ne zavedajo, da s koncem poražene Avstrije naša jugoslovanska domovina še ni dograjena. Ni še rešena naša zadeva v Parizu, kjer se nov svet ustvarja, naše meje na severu so ogrožene od nemških tolpe, ki vzlic sklenjenemu premirju, skoro vsak dan napadajo naše postojanke in dobra tretjina našega ozemlja je zasedena po Italjanih. Na tisoče naših najboljših ljudi trpi pod tujim pritiskom. Velika gospodarska vprašanja še čakajo rešitve.

V takem položaju si moramo biti svesti vsi svoje odgovornosti in dela, ki je še pred nami. Vsak mora pomagati graditi dom, da bo trden in udoben, vsak po svojih zmožnostih in najboljših močeh. Tudi naše vojaštvo se mora

zavedati, da služi sedaj svoji domovini in ne tujcu, ko nekdanj in si mora biti svesto velike svoje odgovornosti in važnih mu poverjenih nalog. Vojak naj bo vzor reda in discipline in ponosen, da je v službi svoje očetnjave. Red in disciplina v vseh naših narodnih vrstah sta neobhodno potrebna in pogoj in podlaga uspešnemu napredku. Pijanega človeka se ne bi smelo videti, razgrajanje in vpitje po ulicah mora prenehati. Red in disciplina sta znak zrelosti. Zavedajmo se resnosti časa.

Političen pregled.

Komisijo in urad za terjatve proti bivšemu erarju in proti novim državam na ozemlju nekdanje Avstro-Ogerske je ustanovila deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani. V področje komisije spadajo vse terjatve proti navedenim dolžnikom tako n. pr. terjatve za vojne dajatve in odškodnine za vsako škodo, povzročeno po organih bivšega erarja, zlasti tudi za škodo, prizadeto politično preganjanju oseb. Komisija in urad imata nalogo, da zbereta in ugotovita te terjatve, posredujeta, da pridejo te terjatve do plačila, organizirata za potrebne interese kreditno pomoč in da dajeta nasvete in pomagata interesentom.

Kako Nemci spoštujejo premirje?

Nemci so v nevtralnem pasu napadli železniško postajo Gozdšče pred Cmurekom ter so oropali železniško blagajno, zmetali so vozne listke na cesto in uničili vse aparate.

Madžarske tolpe zopet na delu. V odseku Radenci so Madžari zopet poskusili napad s strojnimi. Na naši strani 1 mrtev, sovražni-kove izgube neznane.

Nemci napadli vlak. Iz nemške demarkacijske črte so Nemci napadli včeraj zjutranji vlak med Špiljem in Cmurekom. Zadnji streli so padli pri graščini pred Tinovem.

Nemci ropajo naš živež. V Trumerjevem mlinu v Radgoni so Nemci »rekvizirali« več tisočev klg. pšenične moke, ki je bila last naše mestne aprovizacije. Poleg nas naj se tudi naši Nemci za take »rekvizicije« zahvalijo pri svojih nemških bratcih v Gradcu.

Madžarske tolpe streljajo dalje. V noči na ponedeljek so Madžarske tolpe v odseku Radenci zopet napadle našo obmejno stražo. Streljali so tudi s strojnimi. Od naše strani je mrtev 1 vojak, izgube na sovražni-kovi strani niso znane.

Dunajčani delajo mir v Gradcu. Ker so graške oblasti uvidele, da ne morejo več obvladati anarhijo, so poklicale Dunajčane na pomoč. Prišlo je 600 s strojnimi oborožene narodne straže. Pri prihodu v Gradec so pustili mesto v temi, tako, da je straža večinoma neopazena zasedla ogrožena mesta. Dolgo seveda to skrivanje ni trajalo, ker so morali na več krajih stopiti v akcijo in so jih Gradčani kmalo spoznali. Spoznanje, da so se Dunajčani pustili izrabljati kot strahovalci »najbolj nemškega« mesta, je množico še bolj razburilo. Razburjenje je prešlo naravnost v sovraštvo, ko so Gradčani zvedeli koliko žrtev je padlo pod dunajskimi krogli, za nas je ta dogodek zanimiv. Vržemo ga lahko ob vsaki priliki v obraz našim nemškim hujskačem, ki so dne 27. januarja zaradi naših streliv, v katere so nas Nemci sami prisilili in ki so bili le dejanje v skrajnem silobranu, nas razkričeli po vsem svetu kot »kulturose Bluthunde«. Ljubi naši nemški someščani: povejte, kaj pa so Dunajčani napram svojim narodnim bratom in kaj so Gradčani sami nasproti svojemu lastnemu narodu? Nam ste in nam še vedno očitajte tudi »Völkerrechtsbruch« — dobro! Povejte nam, kaj pa je to, kar se v Gradcu med Nemci samimi godi? Ni to mar »Brudermord«? torej največji zločin, ki ga človek sploh more zagrešiti.

Mariborske novice.

Občinstvu na znanje! Ker se v zadnjem času nekatere osebe javljajo v službenih zadevah na zasebno stanovanje g. generala Maistra se tem potom občinstvo opozarja na to, da g. general Maister rešuje službene zadeve edino le v svojih uradih na Štajerskem obmejnem poveljstvu. Na svojem stanovanju ne sprejema od sedaj naprej nikakih službenih obiskov več.

Porota v Mariboru. Za prvo redno porotno zasedanje so imenovani pri okrožnem sodišču v Mariboru za predsednika: višji deželni sodni svetnik in vodja okrožnega sodišča Tomaž Cajnkar, za namestnike višje deželne sodne svetnike Anton Levec in Aleksander Ravnikar ter deželni svetnik dr. Karl Kočevar. Prvo letošnje redno porotno zasedanje se prične dne 26. marca. — Porotno zasedanje za Celje se prične 1. aprila. Porotni sodni dvor: predsednik dr. Josip Kotnik, predsednik okrožnega sodišča, za namestnike pa nadsvetnik dr. Miroslav Bračič in svetnika dr. Henrik Stepančič in dr. Ivan Premščak.

Davščina od prirastka na vrednosti nepremičnin, o kateri razpravljamo na uvodnem mestu, je deželna vlada za Slovenijo z naredbo dne 17. februarja 1919 resnično tudi za Štajersko upeljala in sicer z veljavnostjo od 1. marca 1919. Res je skrajni čas, da se sestane državno vijeće.

„Gott soll jeder danken!“ Kako dobro se našim Nemcem v Gradcu godi, o tem nas — oziroma naj naše Nemce poučuje sledeči odgovor! Z vlakom se pripelje v Celje eden tistih Nemcev, ki so iz Jugoslavije preselili se v Nem. Avstrijo, misleč, da bodo tam živeli kakor v raju. Pride k vlakom znani dr. Zanger, polen radovednosti, kako se bo njegov nemški soborilec pohvalil o dobrotah onkraj naše državne meje. Toda vprašani soborilec je očitno razočaran ter ozlovoljen vzkliznil: »Gott soll jeder danken, der in Jugoslavija leben kann.« (Naj vsakdo Boga zahvali, kdor more živeti pod Jugoslavijo.) Ta vzdih prepuščamo zlasti našim nemškim hujskačem v pobožno premišljevanje.

„Sie kommen zurück!“ Naši Nemci še vedno sanjarijo, da čas ni več daleč, ko zopet zagospodujejo nad mestom. Če greš na lov za stanovanja, jih dobiš mnogo nezasedena, toda če vprašaš, čemu stanovanja prazna stojijo, dobiš navadno odgovor, da je stanovanje oddano temu in temu uradniku, ki se začasno nahaja v Gradcu, ampak — pristavi gospodar pomenljivo: »Sie kommen zurück!« — lastovke se vrnejo nazaj. To zadnjo tolažbo jim lahko privoščimo, vendar bi bilo umestno, da oblasti vsa ta na tak račun oddana stanovanja spravi v svojo oziroma na razpolago stanovanja iskajočim strankam.

Podružnice državne posredovalnice za delo morajo plačati nezaposlencem vožnjo po železnici od kraja, kjer je sedež podružnice, pa do kraja dela. Potnina se pa ne plača, ako leži kraj dela izven našega kraljestva.

Sosvet gerenta marberške občine. Z naredbo poverjenstva za notranje zadeve so imenovani v sosvet gerentu marberške občine: dr. Julij Kuder, okrajni sodnik, Fran Mörth, pekovski mojster, Fran Meze, posestnik, Mirko Lešnik, učitelj in Ivan Lukas, posestnik, vsi v Marbeku.

Začasna prepoved konjske kupčije z inozemstvom. Z ozirom na nevarnost razširjanja nalezljive garjeve bolezni med konji, je kupčija s konji v inozemstvo z ozemlja deželne vlade za Slovenijo prepovedana, dokler se ne dovrši pregled in klasifikacija konj.

Sosvet gerenta ptujske občine. V sosvet gerenta ptujske občine so imenovani: Fran Lenart, trgovec, Viljem Dengg, stavbenik, Janez Šegula, železniški delavec, dr. Anton Stuhec, sodnik, Fran Vajda, gimnazijski ravnatelj, Janez Steudte, obrtnik, Herman Kersche, posestnik, Fran Rossmann, železniški delavec in Anton Kern, ravnatelj na dekliski meščanski šoli, vsi v Ptuj.

Spremembe vlakov. Od danes naprej so pri voznem redu iz Maribora nastopile sledeče spremembe: V Čakovec gre prvi vlak ob 8:33 zjutraj (doslej 9:46), se vrne ob 5:30 popoldne; drugi vlak ob 7:35 zvečer, prestop Pragersko; tretji vlak v tej smeri odide ob 6:55 zvečer, toda vozi samo do Ptuja, isti vlak se vrne ob 6:58 zjutraj. Važno je tudi, da pride ljubljanski vlak, ki je doslej prihajal v Maribor ob 11:04 dopoldne od včeraj naprej že ob 9:11 dopoldne, torej tem primerno tudi 2 uri prej odide iz Ljubljane. Isti vlak od Maribora v Ljubljano pa vozi slej ko prej (ob 4:30 pop.).

Konji splašili so se včeraj v Tegetthofovi ulici gospej Sarnicovi iz Št. Lenarta. Nevarnost je bila velika, da se ponesrečita gospa in njen kočijaž Pred Rošinovo hišo skočila je gospa Sarnicova iz voza in nezavestna obležala. Ponesli so jo v hišo in v kratkem času prišel je g. dr. Frank in skrbel za prvo zdravniško pomoč. Konji so med tem dirjali proti franciški cerkvi, zadeli tam ob cerkveno poslopje. Voz se je ves razbil, a kočijaž je ostal nepoškodovan. Ves dogodek je povzročil veliko razburjenje med ljudstvom, ki je prihajalo po Tegetthofovi zelo obljubljeni cesti, a večje nesreče ni bilo.

Kletka za zrele ptice.

Kakšne gade redimo na svojih prsih, to nam je v obraz povedal Jože Kikmajer, kantiner v vojašnici jugoslov. topničarskega polka. Je prišel v SHS urad za potne liste. Ker tam ni več našel stare avstrijske uprave, se je možakar razkoražil in našim uradnikom zagrozil: »Man wird gegen Euch in Graz Repressalien ergreifen müssen. Uebrigens, es wird sowieso die Revanche kommen.« To se pravi po domače: Le počakajte, Vam bodo že pokazali naši nemški bratci iz Gradca. Sploh pa, z Vami bomo itak še obračunali. Prosimo, tako groziti si upa še danes človek, ki je odvisen, ki živi od našega vojaštva. Naj

bi bil kaj takega nagrozil naš človek kje med Nemci, drugi dan bi že visel, če bi ga že takoj na mestu ne bili počili. Naši uradniki pa možu niso hoteli niti najmanj škodovati, še pogovarjali in posvarili so ga. In še le ker je bilo tudi to brezuspešno, so ga samo policijsko kaznovali s 100 K globe. Upamo, da bo naš jugosl. topničarski polk vsaj iz tega dogodka poučen, kakšna nevhvaležna gadja zalega se redi v naši vojašnici.

Zaradi pòneverjenja pri prejšnji mariborski mestni prodajalni sta bila obsojena bivša mestna uslužbenca Janez Wutholen na tri mesece in J. Kmetetz na eden mesec ječe. Goljufala sta mestno prodajalno na ta način, da sta si pridržala večje vsote denarja, ki sta ga skupila za prodano živila.

Nemški železničarji v službi tihotapcev.

Govorilo se je že o tem, toda nihče se ni resneje zanimal za vprašanje: Če nemški železničarji bodisi naši, bodisi njih tovariši iz Nem. Avstrije svoj ugled res že tako globoko poničujejo, da v svrhu tihotapske kupčije izrabljajo ne samo svoj prosti čas, ampak naravnost tudi svojo službo: komu naj to koristi in komu škoduje? Odgovor je za vsakogar — tudi za naše nemške someščane — jasan. Koristi od vseh teh kupčij imajo edino le dotični, ki so v take kupčije zapleteni in ki za to v sedanjih razmerah malo častne kupčije vlečejo v največ slučajih ogromne dobičke. Nasprotno pa vsa ta akcija škoduje nam vsem, še posebej pa ravno našim nemškim someščanom. Mi sami se moramo boriti, da ne občutimo še lakote, kot je občutilo drugod, vsak košček živeža, ki se od nas vtihotaplja preko meje, je iztrgan nam vsem naravnost od ust.

Pa bodi za danes dovolj te »pridige«. Navedemo par slučajev od včeraj in danes.

Včeraj so na naši meji zasačili pod vozovi vlaka 13 zaklanih prašičev in več vinskih sodov napolnjenih z slanino in mesom. — Danes so na tukajšnjem južnem kolodvoru zasačili tihotapce z več nahrbtniki polno natlačeni s slanino in mesom in drugimi živili. Proti zaplembi je protestiral — čujte! — dunajski železničar Fran Zechetnitz. Kmalu nato se je za to zaplembo zanimal zopet Dunajčan Adalbert Bantola, ki je potrdil, da je zaplenjeni živež res bil namenjen za Dunaj. Ta Bantola je namreč na račun tega tihotapstva onemu železničarju dal 1200 K. V to kupčijo je zapleten tudi Mariborčan, ki ga za danes še ne imenujemo. Zadeva bo imela itak še druge posledice, ker Bantola na kupčiji prizarjete dolgi — goljufije.

Tako nas nemški železničarji sami silijo v brezobziren boj proti nadaljnemu vtihotaplenju živil iz našega ozemlja.

Zadnje vesti.

Tolovajsko kršenje premirja.

Nemci in Madžari so včeraj na več krajih — Cmurek, Mota, Spodnja in Zgor. Bistrica (okraj Ljutomer) — na tolovajski način kršili premirje s streljanjem, ropanjem in nasilnim pobiranjem daykov.

Pri slovenski rodbini išče

sobo

če mogóče tudi prehrano, naš sourednik. Pónudbe na uredništvo lista.